

Kwartet 10 tijdvakken



Rosmalen e.o.

DE TIJD VAN JAGERS EN BOEREN in Rosmalen e.o.



- Mammoeten
- Rendierjagers
- Grafheuvels
- Boerderijen

Tot 3000 voor Christus

DE TIJD VAN JAGERS EN BOEREN in Rosmalen e.o.



- Mammoeten
- Rendierjagers
- Grafheuvels
- Boerderijen

Tot 3000 voor Christus

DE TIJD VAN JAGERS EN BOEREN in Rosmalen e.o.



- Mammoeten
- Rendierjagers
- Grafheuvels
- Boerderijen

Tot 3000 voor Christus

DE TIJD VAN JAGERS EN BOEREN in Rosmalen e.o.



- Mammoeten
- Rendierjagers
- Grafheuvels
- Boerderijen

Tot 3000 voor Christus

Mammoeten waren er hier volop in het begin van dit tijdvak. Tijdens afgravingen voor de bouw van de wijk “De Grootte Wielen” zijn er veel botten van gevonden. Je kunt ze bekijken in het museumpje “Hertogsgemaal” vlakbij Rosmalen.

Rendierjagers: Wat later kwam je hier rendierjagers tegen. De naam zegt het al: zij leefden van de jacht op rendieren. Zij trokken rond, achter de dieren aan.

Grafheuvels: Nog later gingen de mensen hun overleden familieleden begraven in grafheuvels. Een mooi voorbeeld vind je bij “Paalgraven” langs de snelweg A59 bij Oss.

Boerderijen: Tegen het einde van dit tijdvak woonden er al wat boeren in wat nu Rosmalen is. In hun eenvoudige hutten woonden mensen én dieren. Op het plaatje een voorbeeld uit het prehistorisch dorp in Eindhoven.

TIJD VAN GRIEKEN EN ROMEINEN in Rosmalen e.o.



- Bataven

- Hercules Magusanus
- Tempel van Empel
- De Maas

3000 v C – 500 n C

TIJD VAN GRIEKEN EN ROMEINEN in Rosmalen e.o.



- Bataven

- Hercules Magusanus

- Tempel van Empel

- De Maas

3000 v C – 500 n C

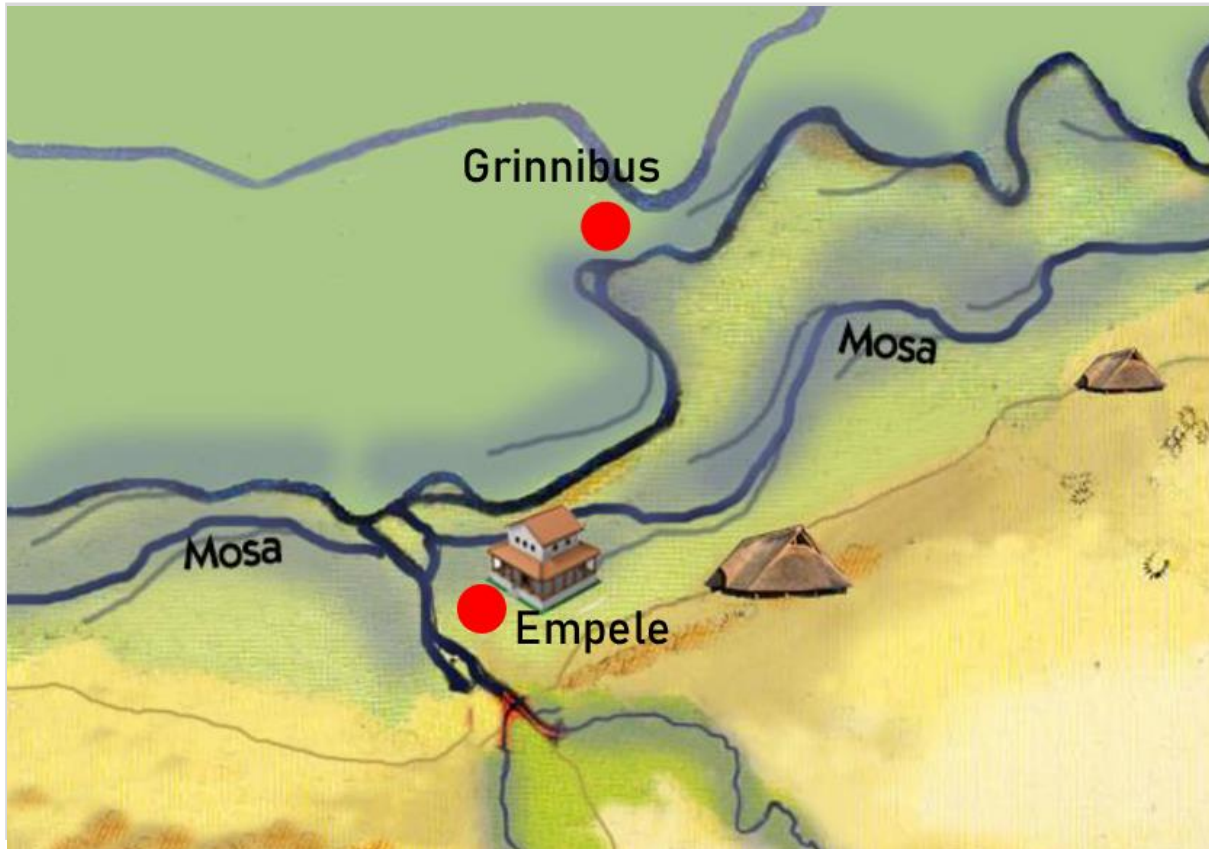
TIJD VAN GRIEKEN EN ROMEINEN in Rosmalen e.o.



- Bataven
- Hercules Magusanus
- Tempel van Empel
- De Maas

3000 v C – 500 n C

TIJD VAN GRIEKEN EN ROMEINEN in Rosmalen e.o.



- Bataven
- Hercules Magusanus
- Tempel van Empel
- De Maas

3000 v C – 500 n C

Bataven waren een bevriende Germaanse stam die door de Romeinen naar hier waren gehaald om hen te helpen bij het beschermen van dit gebied.

Hercules Magusanus: was de belangrijkste god van de Bataven. Dit bronzen beeldje is bij de Maas gevonden

Tempel van Empel: De Tempel van Empel is gebouwd ter ere van bovenstaande god. Er zijn veel overblijfselen van die tempel gevonden, zo weten we ongeveer hoe die tempel eruit heeft gezien. De Stichting Tempel van Empel houdt dit levend. In de Erfgoed 's-Hertogenbosch app vind je een fietsroute "Tempels langs de Maas". Ook interessant: Museum Romeins Halder (11 km van Rosmalen)

De Maas: De Rijn was hier de grens van het Romeinse Rijk, maar ook de Maas was belangrijk in de Romeinse Tijd. Op het plaatje hoe het er toen uitgezien kan hebben, met Grinnibus (Rossum) en Empele (Empel).

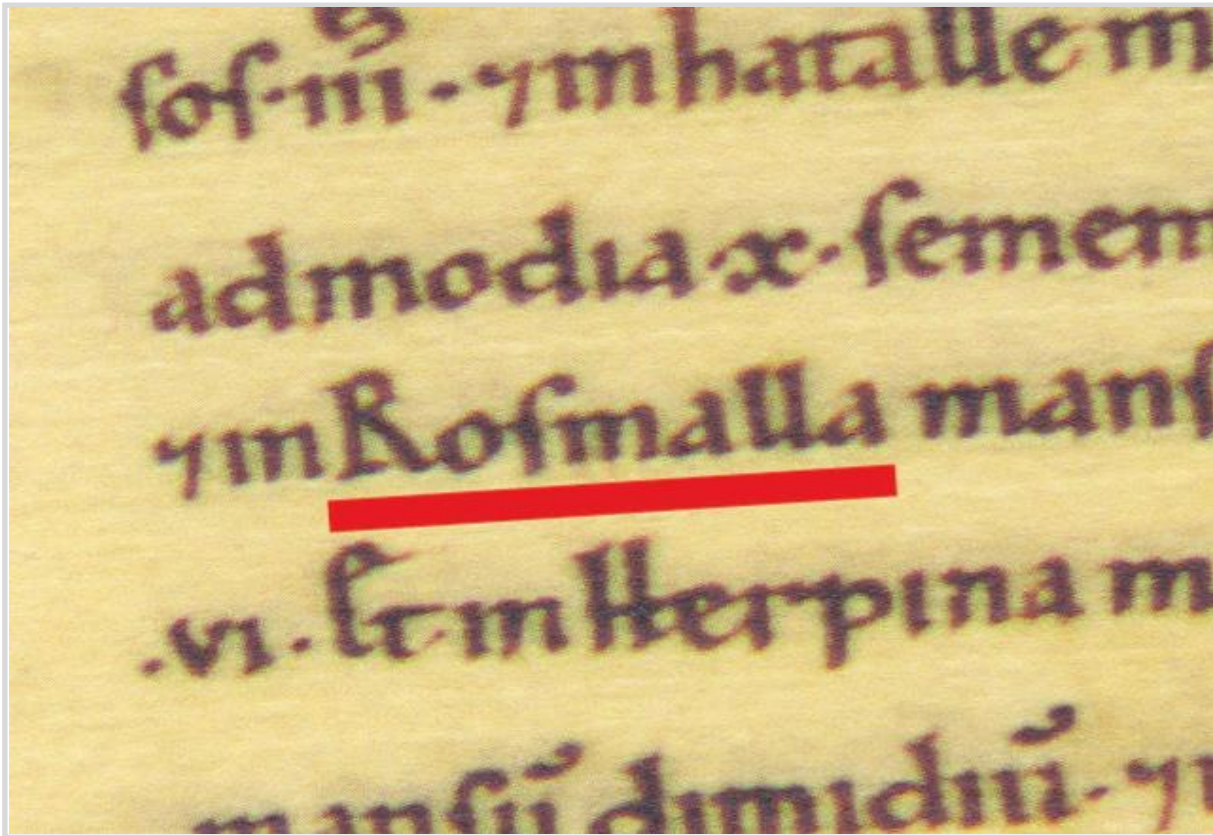
DE TIJD VAN RIDDERS EN MONNIKEN in Rosmalen e.o.



- Lambertus
- Naam Rosmalen
- Ridder Alfger
- Horige boeren

500 - 1000

DE TIJD VAN RIDDERS EN MONNIKEN in Rosmalen e.o.



- Lambertus
- Naam Rosmalen
- Ridder Alfger
- Horige boeren

500 - 1000

DE TIJD VAN RIDDERS EN MONNIKEN in Rosmalen e.o.



- Lambertus
- Naam Rosmalen
- Ridder Alfger
- Horige boeren

500 - 1000

DE TIJD VAN RIDDERS EN MONNIKEN in Rosmalen e.o.



- Lambertus
- Naam Rosmalen
- Ridder Alfger
- Horige boeren

500 - 1000

Lambertus (636 – 705) was bisschop van Maastricht. Samen met Sint Willibrord bracht hij het Christendom naar Limburg en Brabant. In Rosmalen is de kerk aan hem gewijd.

De naam Rosmalen (Rosmalla in het Latijn) komt voor het eerst voor in een oorkonde uit de Duitse plaats Lorsch in het jaar 815. Een jaar na het overlijden van Karel de Grote opgesteld om vast te leggen van wie de grond was.

Ridders in Rosmalen: In de oorkonde van 815 staat o.a. dat ridder Alfger in Rosmalen een boerderij schenkt aan een klooster in Lorsch. Ridder Jan van Baexen is bekender, maar leefde veel later. Hij gaf in 1485 zijn burcht Rodenborch aan kloosterzusters, dat werd klooster de Annenborch. Ridders beschermden de boeren op hun land. In ruil daarvoor moesten de boeren voor hem werken.

Horige boeren: Ook in Rosmalen hoorden in die tijd boeren bij de grond waarop zij woonden en werkten. Het waren dus “horige boeren”. Het leek op slavernij omdat deze boeren op die grond moesten blijven werken, zij mochten niet weg. Zij konden met de grond verkocht worden.

TIJD VAN STEDEN EN STATEN in Rosmalen e.o.



- 's-Hertogenbosch

- Hertog Jan

- Rosmalen

- Annenborch

1000 - 1500

TIJD VAN STEDEN EN STATEN in Rosmalen e.o.



- 's-Hertogenbosch
- Hertog Jan
- Rosmalen
- Annenborch

1000 - 1500

TIJD VAN STEDEN EN STATEN in Rosmalen e.o.



- `s-Hertogenbosch
- Hertog Jan
- Rosmalen
- Annenborch

1000 - 1500

TIJD VAN STEDEN EN STATEN in Rosmalen e.o.



- `s-Hertogenbosch
- Hertog Jan
- Rosmalen
- Annenborch

1000 - 1500

`s-Hertogenbosch werd rond 1160 gesticht in de buurt van Orthen omdat het noorden van Brabant nog geen echte hoofdstad had. Hendrik I, de eerste hertog van Brabant, gaf het in 1196 stadsrechten. Het was het “bos van de hertog”.

Hertog Jan II, zesde hertog van Brabant gaf in 1300 aan de bewoners van Rosmalen hun gemeenschappelijke grond in eigendom, tegen betaling natuurlijk.

Rosmalen of Roesmale zoals toen geschreven werd, kon zich dus vanaf toen, 1300, echt een gemeente noemen.

Annenborch was een burcht waar in 1485 zusters Augustinessen mochten gaan wonen. Het stond op een oude kasteel-heuvel (motte). Die burcht heette eerder Rodenborch. In 1669 brandde het klooster Annenborch af. Op die plek staat nu nog steeds een eeuwenoude lindeboom. Het is nu een monument. In 1986 is een oud slot van het klooster gevonden. Je kunt het zien in het Groot Tuighuis in Den Bosch.

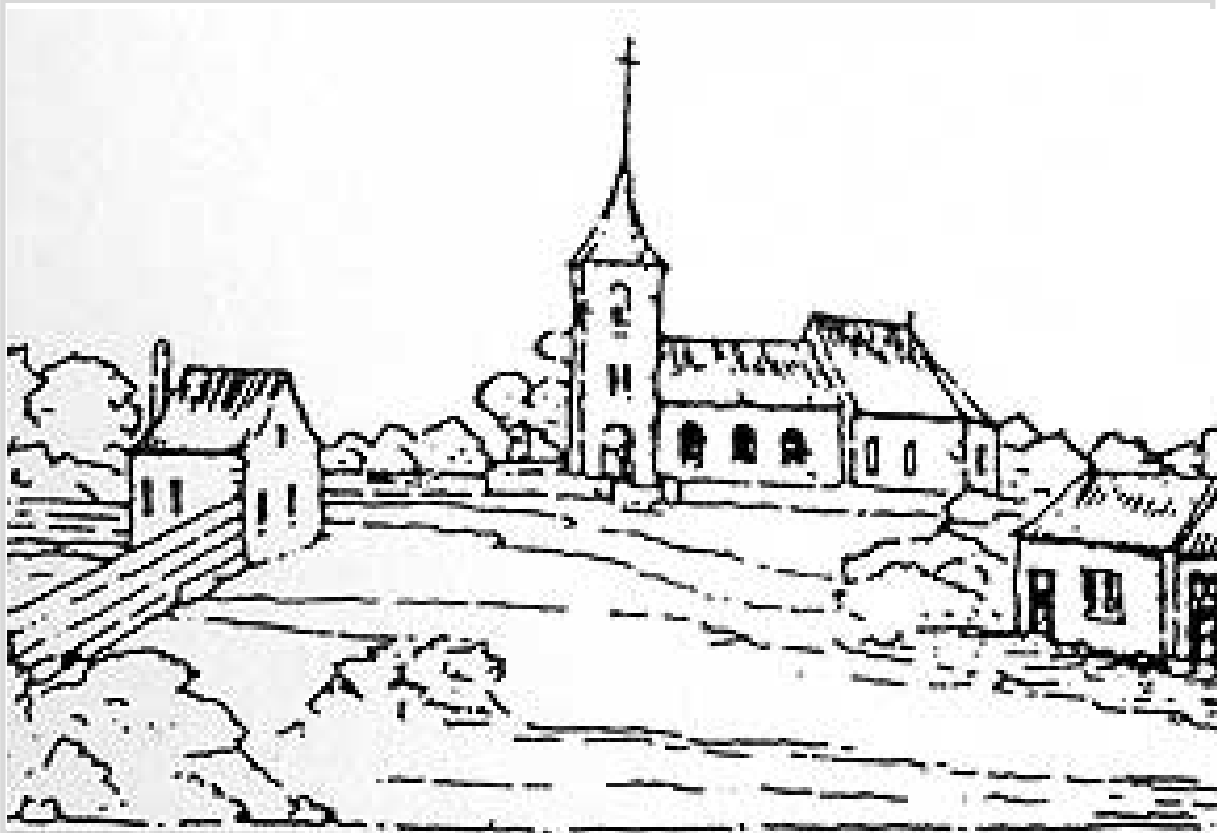
TIJD VAN ONTDEKKERS EN HERVORMERS Rosmalen e.o.



- Maarten van Rossum
- Lambertuskerk
- Beeldenstorm
- Willem van Oranje

1500 - 1600

TIJD VAN ONTDEKKERS EN HERVORMERS Rosmalen e.o.



- Maarten van Rossum
- Lambertuskerk
- Beeldenstorm
- Willem van Oranje

1500 - 1600

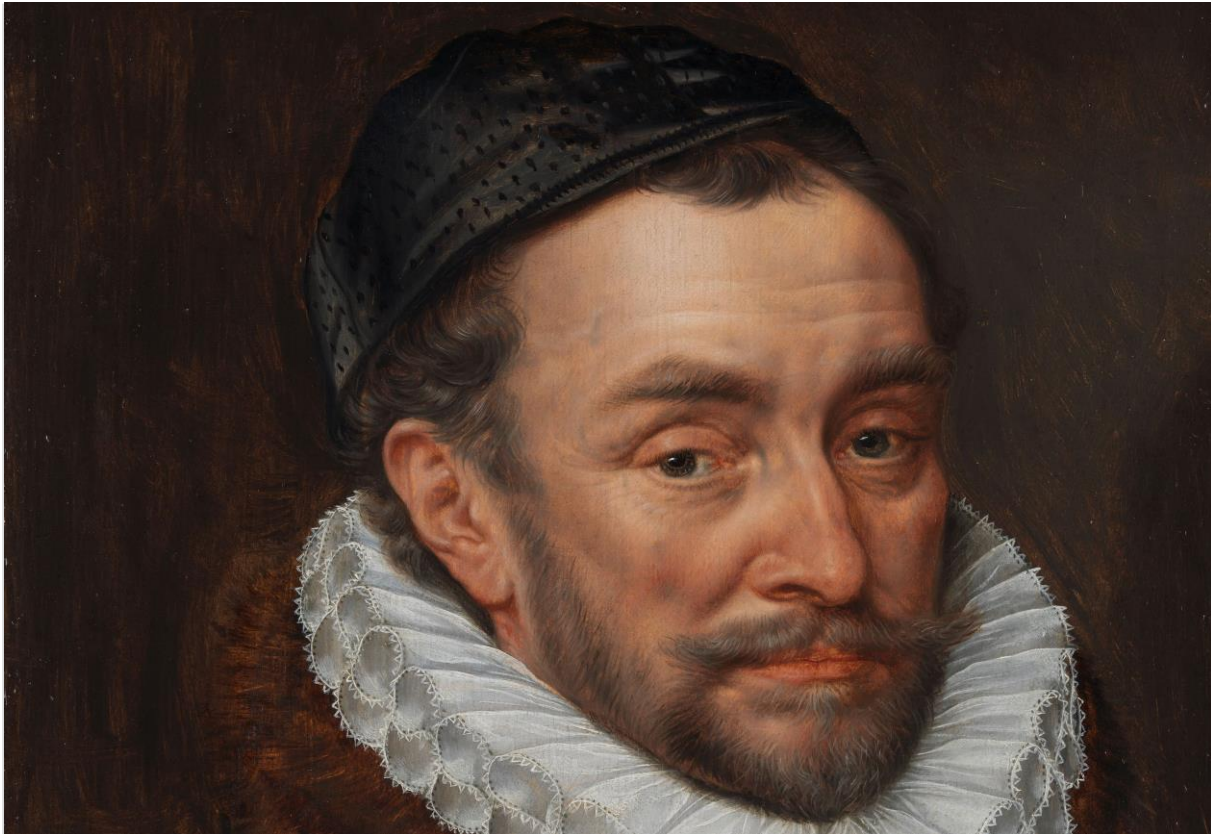
TIJD VAN ONTDEKKERS EN HERVORMERS Rosmalen e.o.



- Maarten van Rossum
- Lambertuskerk
- Beeldenstorm
- Willem van Oranje

1500 - 1600

TIJD VAN ONTDEKKERS EN HERVORMERS Rosmalen e.o.



- Maarten van Rossum
- Lambertuskerk
- Beeldenstorm
- Willem van Oranje

1500 - 1600

Maarten van Rossum: In het begin van dit tijdvak zijn de mensen erg bang voor de plunderingen van Maarten van Rossum aanvoerder van het leger van Gelre (Gelderland). In 1512 is Rosmalen de klos!

Lambertuskerk Op één van de hoogste plekken van Rosmalen heeft eerst een houten kerkje gestaan. De stenen kerk die er nu nog staat is rond 1550 gebouwd.

Beeldenstorm Maar er kwamen ook in de Nederlanden steeds meer mensen die protesteerden tegen de katholieken: de protestanten. Zij moesten o.a. niets hebben van de heiligenbeelden. In Rosmalen was er in 1566 ook een beeldenstorm: alle beelden zijn kapot!

Willem van Oranje was lid van het Zwanenbroedersgilde in Den Bosch. In 1568 werd hij de leider van de opstand van de protestanten tegen de katholieke Spanjaarden die hier de baas waren. Maar de meeste Brabanders waren katholiek! Zij moesten lang wachten op rust en vrede!

TIJD VAN REGENTEN EN VORSTEN in Rosmalen e.o.



- 80 jarige oorlog

- Den Bosch veroverd
- Niet meebeslissen
- Kerk afgepakt

1600 - 1700

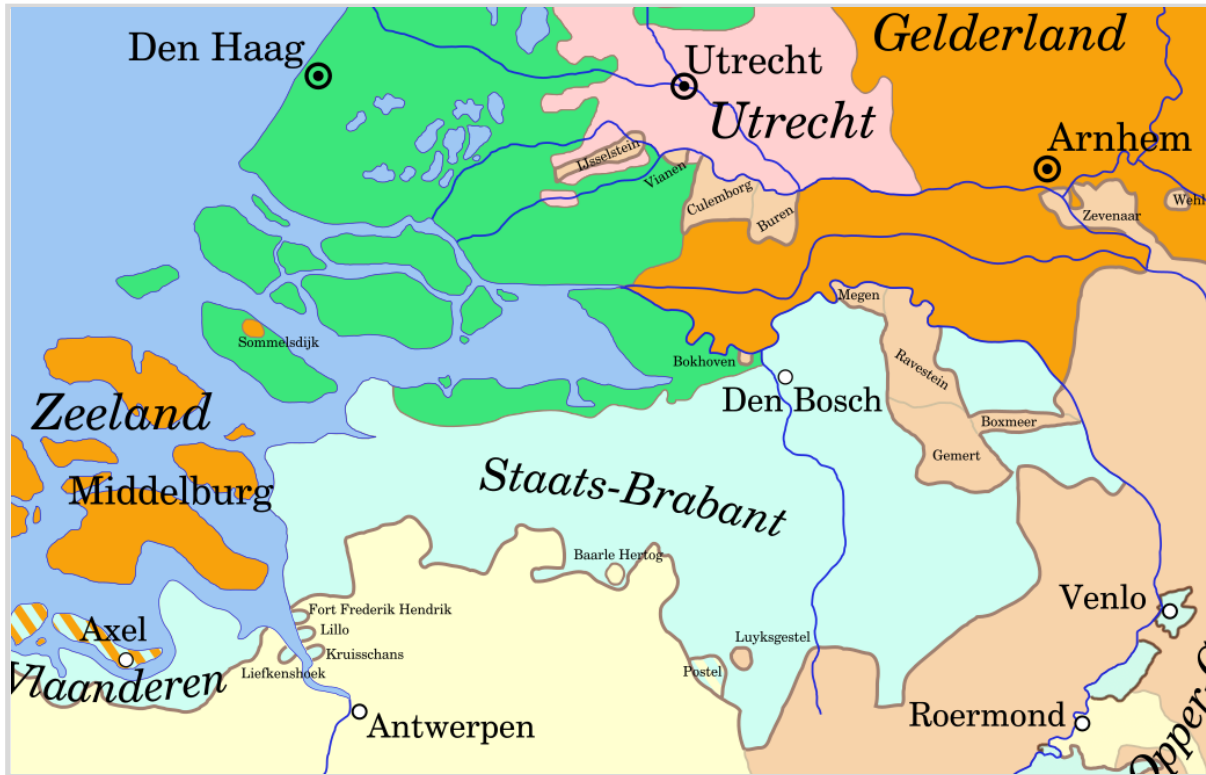
TIJD VAN REGENTEN EN VORSTEN in Rosmalen e.o.



1600 - 1700

- 80 jarige oorlog
- Den Bosch veroverd
- Niet meebeslissen
- Kerk afgepakt

TIJD VAN REGENTEN EN VORSTEN in Rosmalen e.o.



1600 - 1700

- 80 jarige oorlog
- Den Bosch veroverd
- Niet meebeslissen
- Kerk afgepakt

TIJD VAN REGENTEN EN VORSTEN in Rosmalen e.o.



- 80 jarige oorlog
- Den Bosch veroverd
- Niet meebeslissen
- Kerk afgepakt

1600 - 1700

Koninkrijk Spanje tegen de Noordelijke

Nederlanden: een 80 jarige oorlog van 1568 tot 1648. Brabant wordt bestuurd door het katholieke Spanje. De Noordelijke Nederlanden worden bestuurd door de protestantse familie van de Oranjes. Op het plaatje één van de forten van Den Bosch: de Citadel.

Den Bosch veroverd. In 1629 lukt het de protestantse Fredrik Hendrik, een zoon van Willem van Oranje, eindelijk om Den Bosch te veroveren op de katholieke Spanjaarden. Ook de inwoners van Rosmalen hebben veel last van de strijd om Den Bosch. Op het plaatje Frederik Hendrik.

De inwoners van Staats Brabant **mogen** na de Vrede van Munster in 1648 **niet** meer **meebeslissen** in de regering.

De Lambertuskerk in Rosmalen wordt in 1648 **afgepakt** van de katholieke inwoners en aan de protestanten gegeven.

TIJD VAN PRUIKEN EN REVOLUTIES in Rosmalen e.o.



- Rampen
- Molens
- 1000 inwoners
- Bevrijding door Fransen

1700 - 1800

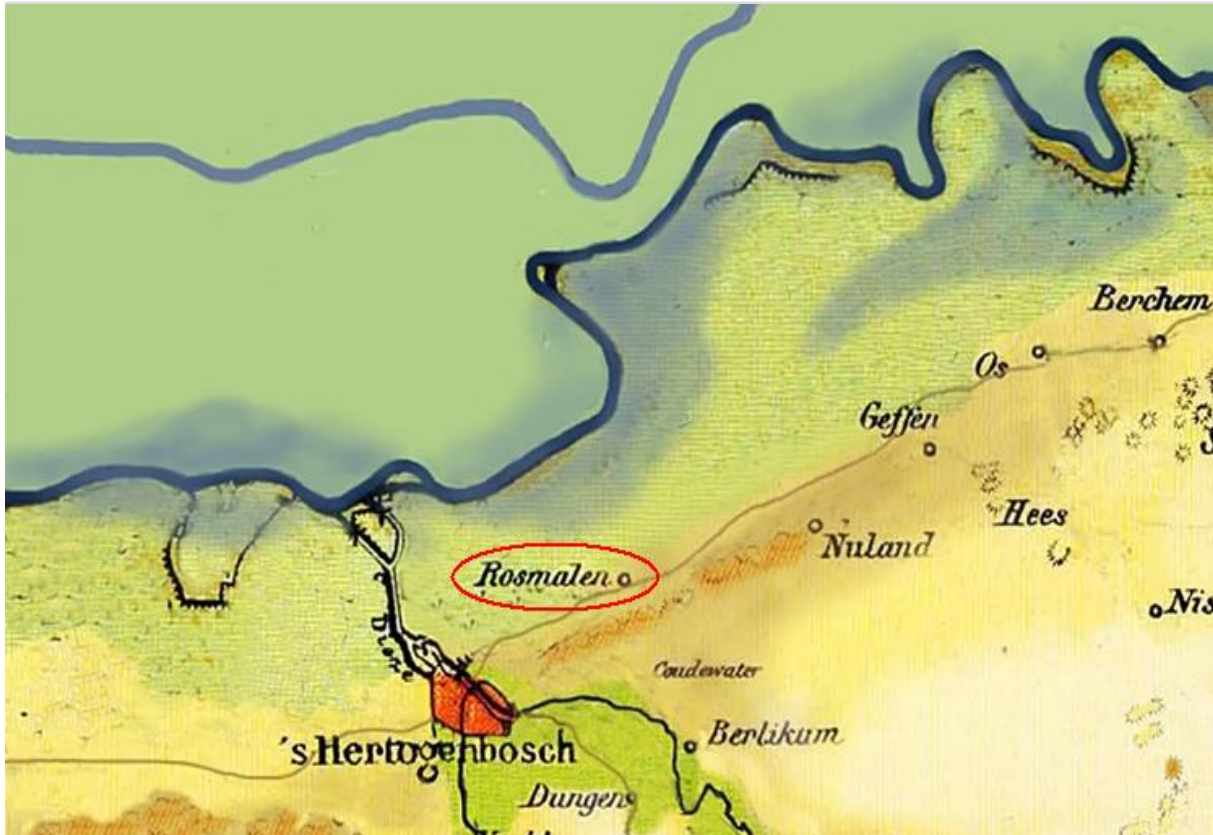
TIJD VAN PRUIKEN EN REVOLUTIES in Rosmalen e.o.



- Rampen
- Molens
- 1000 inwoners
- Bevrijding door Fransen

1700 - 1800

TIJD VAN PRUIKEN EN REVOLUTIES in Rosmalen e.o.



- Rampen
- Molens
- 1000 inwoners
- Bevrijding door Fransen

1700 - 1800

TIJD VAN PRUIKEN EN REVOLUTIES in Rosmalen e.o.



- Rampen
- Molens
- 1000 inwoners
- Bevrijding door Fransen

1700 - 1800

Rampen: In deze eeuw krijgt Rosmalen (opnieuw) te maken met veel rampen: droogte, onweer, hagel, stormwind, ziekten onder het vee, mensen stierven door cholera en natuurlijk had men ook nog steeds last van de bijna jaarlijkse overstromingen van de Maas.

Molens: In 1732 werd de wind korenmolen herbouwd in wat nu de Molenstraat is. Maar er waren toen meer molens: een ros-koren- en een ros-olie-molen en ook een watermolen.

1000 inwoners: In 1785 werden er 1000 inwoners geteld, waarschijnlijk zo weinig omdat er veel doden waren door de verschillende rampen. Vooral na de Tweede Oorlog is Rosmalen heel erg gegroeid. Kijk ook maar eens naar het kaartje van 1985.

Bevrijding door Fransen: In 1795 verjoegen de patriotten (democraten) samen met een groot Frans leger de leider van de republiek stadhouder prins Willem V van Oranje. Dat werd in Brabant gevierd als een bevrijding, maar er was wel een groot offer voor nodig: veel veldslagen en ook veel plunderingen. Maar we telden weer mee!

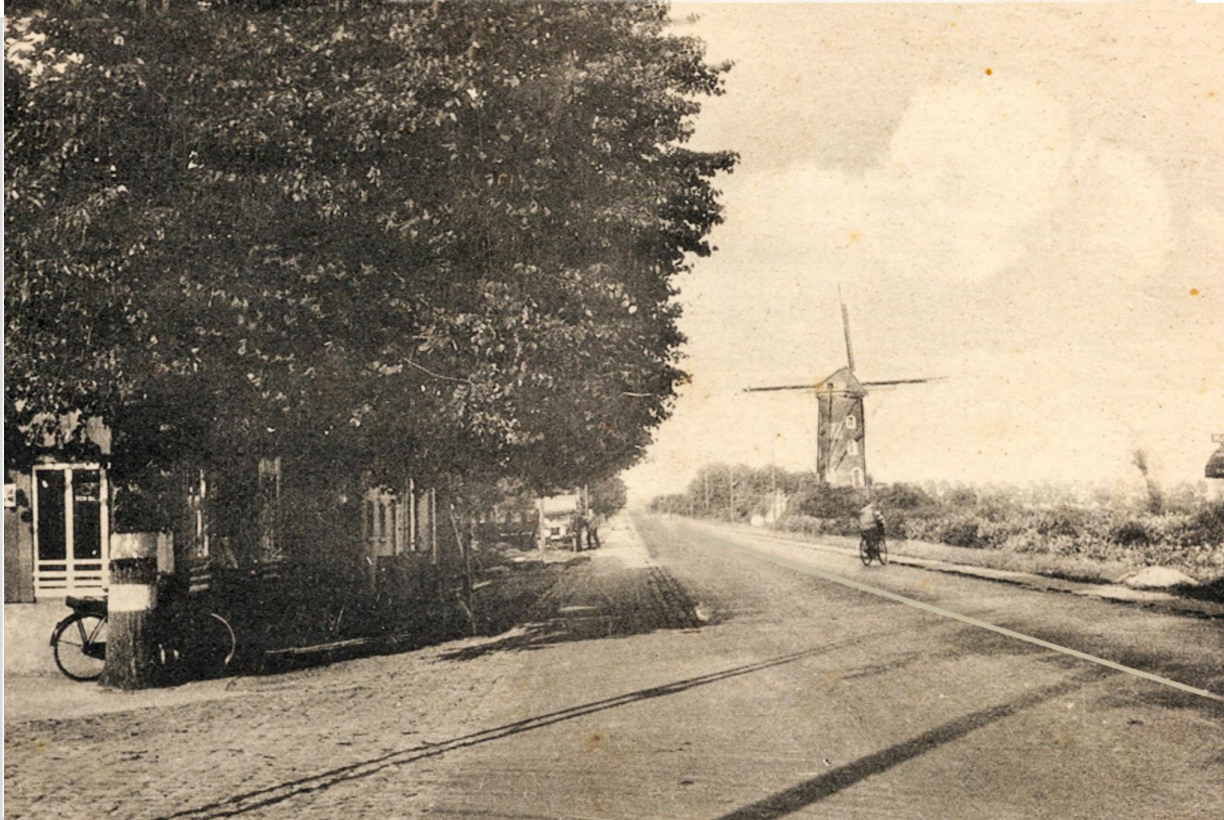
TIJD VAN BURGERS EN STOOMMACHINES in Rosmalen e.o.



- Openbare school
- Rijksweg naar Grave
- Coudewater GGZ
- Station Spoorstraat

1800 - 1900

TIJD VAN BURGERS EN STOOMMACHINES in Rosmalen e.o.



- Openbare school
- Rijksweg naar Grave
- Coudewater GGZ
- Station Spoorstraat

1800 - 1900

TIJD VAN BURGERS EN STOOMMACHINES in Rosmalen e.o.



- Openbare school
- Rijksweg naar Grave
- Coudewater GGZ
- Station Spoorstraat

1800 - 1900

TIJD VAN BURGERS EN STOOMMACHINES in Rosmalen e.o.



- Openbare school
- Rijksweg naar Grave
- Coudewater GGZ
- Station Spoorstraat

1800 - 1900

Openbare school: Rond 1800 wordt vlakbij de Lambertuskerk een school gebouwd. Het is een openbare school voor jongens en meisjes. Pas in 1901 werd het verplicht voor alle kinderen om naar school te gaan.

Rijksweg naar Grave. Vanaf 1835 kun je over een kasseienweg naar Grave en Nijmegen. Eerst was dit voor een groot deel een zandweg.

Coudewater GGZ. In 1870 wordt het landgoed Coudewater gekocht door twee dokters van Reinier van Arkel uit Den Bosch. Zij gaan hier voortaan geestes zieke mensen verplegen. Er kwamen nieuwe gebouwen bij en er woonden al snel 200 patiënten.

Treinstation in de Spoorstraat: In 1881 krijgt Rosmalen een eigen station waar de (stoom)trein stopt. Dat wordt gebruikt tot 1938. Je had er wachtkamertjes voor de 1^e, 2^e en 3^e klasse. Van 1883 tot 1935 rijdt er door Rosmalen ook nog een stoomtram die naar Helmond gaat.

TIJD VAN DE WERELD - OORLOGEN in Rosmalen e.o.



- Belgische vluchtelingen
- Gevaar Maas weg
- Kamp Vught
- Bevrijding Rosmalen

1900 - 1950

TIJD VAN DE WERELD - OORLOGEN in Rosmalen e.o.



- Belgische vluchtelingen
- Gevaar Maas weg
- Kamp Vught
- Bevrijding Rosmalen

1900 - 1950

TIJD VAN DE WERELD - OORLOGEN in Rosmalen e.o.



- Belgische vluchtelingen
- Gevaar Maas weg
- Kamp Vught
- Bevrijding Rosmalen

1900 - 1950

TIJD VAN DE WERELD - OORLOGEN in Rosmalen e.o.



- Belgische vluchtelingen
- Gevaar Maas weg
- Kamp Vught
- Bevrijding Rosmalen

1900 - 1950

Belgische vluchtelingen: In Nederland deed niet mee aan de Eerste Wereldoorlog van 1914 – 1918. Maar er kwamen o.a. wel 1 miljoen Belgische vluchtelingen naar hier. Ook in Den Bosch werden zij opgevangen.

Gevaar Maas weg. Na een grote overstroming in 1926 verbetert men de loop van de Maas, o.a. een stuw in Lith. Daardoor wordt het overstromingsgevaar heel klein en kan de Beerse Overlaat in 1942 dicht gemaakt worden. Geen jaarlijkse overstromingen meer, behalve bijna in 1995!

Kamp Vught: In de Tweede Wereldoorlog werd Nederland wel bezet en werden de Joodse mensen opgepakt om in een concentratiekamp te worden vermoord. In Vught was vanaf 1943 zo'n concentratiekamp. Ook leden van verzetsgroep Margriet uit Rosmalen vonden daar de dood.

Bevrijding Rosmalen: Op 23 oktober 1944 komen Britse soldaten vanuit Kruistraat met tanks over de dijk Rosmalen bevrijden. In Rosmalen staat dan nog steeds een Duitse Rode Kruis trein stil.

TIJD VAN TELEVISIE EN COMPUTERS in Rosmalen e.o.



- 25.000 ste inwoner
- Huis van de Toekomst
- Rosmalen bij Den Bosch
- Maximakanaal

1950 - Nu

TIJD VAN TELEVISIE EN COMPUTERS in Rosmalen e.o.



- 25.000 ste inwoner
- Huis van de Toekomst
- Rosmalen bij Den Bosch
- Maximakanaal

1950 - Nu

TIJD VAN TELEVISIE EN COMPUTERS in Rosmalen e.o.



- 25.000 ste inwoner
- Huis van de Toekomst
- Rosmalen bij Den Bosch
- Maximakanaal

1950 - Nu

TIJD VAN TELEVISIE EN COMPUTERS in Rosmalen e.o.



- 25.000 ste inwoner
- Huis van de Toekomst
- Rosmalen bij Den Bosch
- Maximakanaal

1950 - Nu

25.000 ste inwoner: In 1985 wordt de 25.000 ste inwoner van Rosmalen geboren. Daar zullen ongetwijfeld de bewoners van de toen nieuwe wijk “De Sparrenburg” aan hebben bijgedragen. Later volgen de wijken de Overlaat en de Groote Wielen. In 2022 zijn er bijna 38.000 inwoners.

Huis van de Toekomst. In 1989 wordt het Huis van de Toekomst op het terrein van het Autotron geopend. Het blijft open tot 1996. Er was te zien wat je in huis allemaal met computers kunt doen. Er is nog een filmpje van te vinden op internet.

Rosmalen bij Den Bosch: De regering besluit Rosmalen in 1996 als zelfstandige gemeente op te heffen, het komt bij het grotere Den Bosch. De protesten van de vele Rosmalenaren konden daar niets aan veranderen.

Maximakanaal: In 2015 opent onze koningin de omlegging van de Zuid-Willemsvaart die naar haar genoemd is. Die omlegging was nodig om ook grotere schepen naar de Maas te kunnen laten varen.

Spelregels kwartetten algemeen

Doel

Het is de bedoeling door slim te spelen en te vragen zoveel mogelijk setjes van vier kaarten te verzamelen, de kwartetten. Door goed op te letten bij andere beurten kun je achterhalen wie welke kwartetkaarten heeft. Degene met de meeste kwartetten wint.

Vorbereiding

Alle kaarten worden onder de spelers verdeeld. Het kan zijn dat sommige spelers meer kaarten hebben dan andere spelers. De kaarten neem je in je hand en laat je niet aan de andere spelers zien. Groepjes van 4 of 5 spelers zijn bij een spel van 40 kaarten ideaal.

Het spel

Een willekeurige speler begint. Als je aan de beurt bent, vraag je aan één van de andere spelers een kaart die je niet hebt. Dit moet dan wel een kaart zijn van een kwartet waarvan je zelf minimaal één kaart in je hand hebt. **Noem de naam van het kwartet en vraag naar de kaart die je wilt hebben.** Als de speler die kaart heeft, dan moet hij deze aan je afgeven en mag je doorgaan met kaarten vragen. Dit mag aan dezelfde of een andere speler. Als je een setje van vier kaarten hebt, roep je 'Kwartet!' en leg je de vier bij elkaar horende kaarten voor je neer op tafel. Heeft de speler de gevraagde kaart niet, dan is je beurt voorbij en is de speler aan wie je het laatst een kaart vroeg aan de beurt. Het spel is afgelopen als alle kwartetten compleet zijn.

Kwartet met een "blinde" stapel / kwartet met twee spelers

Bij het verdelen van de kaarten kun je ook kaarten aan een niet bestaande (blinde) speler geven. Het spel verloopt zoals hierboven beschreven, maar als iemand een kaart vraagt die niet gegeven kan worden, dan krijgt hij een kaart van de blinde stapel als afsluiting van zijn beurt. Deze variant is ook goed voor 2 spelers.

Kwartetspel geschiedenis Rosmalen in de 10 tijdvakken

Algemeen doel

Het doel van dit spel is om, uitgaande van de 10 landelijk vastgestelde tijdvakken, een beknopt overzicht te geven van de geschiedenis van Rosmalen en omgeving in 40 items.

Onderwijsdoel

Het spel heeft de rol van “aanjager” bij het onderwijsproject waarmee de Heemkundekring Rosmalen de schooljeugd wil betrekken bij de geschiedenis van hun woonplaats. Dat project is niet alleen een aanvulling op het reguliere geschiedenisonderwijs, maar het kan bestaande lessen ook gedeeltelijk vervangen met als motto: niet stapelen maar vervangen! Het wordt actief, onderzoekend leren!

Toepassen in de geschiedenisles: kaartje en website als vervolg

Per klas of groep heb je gemiddeld 6 spellen nodig en maak je ook 6 groepjes. Om te beginnen kan dan het spel gewoon in de klas gespeeld worden om nieuwsgierigheid op te roepen. Maar daarbij hoeft het niet te blijven. Aan elk kwartet is een gekleurde kaart toegevoegd die een korte toelichting geeft op de vier items van het kwartet. Je kunt die kaartjes als volgt gebruiken: Is het spel klaar, dan krijgt degene die een bepaald kwartet bij elkaar heeft gekregen, ook het bijbehorende gekleurde toelichtingskaartje. Hij of zij kiest één of meer van de vier items om verder uit te diepen. Dat uitdiepen kan op de manier waarop dat in de klas gebruikelijk is, maar de Heemkundekring heeft daarvoor ook een speciale website ontwikkeld: zie QR code. Op die site vind je verdiepingsvragen en tips om op die vragen antwoorden te vinden. Zo kan de hele groep aan de slag. De afsluiting is dan natuurlijk een presentatie aan elkaar. Door in tweetallen te (laten) werken kan ook iemand zonder een kwartet nog mee doen!



Heemkundekring Rosmalen
Website Kwartet

